

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการศึกษาเซียมซีในด้านประวัติความเป็นมา วิธีการเสี่ยงทาย จำนวนใบเซียมซี แหล่งที่พบ เนื้อหา การใช้ภาษา ชนิดของภาษา การแพร่กระจายของใบเซียมซีในสังคมไทย อันได้แก่ การแปล การคัดลอก และดัดแปลงเนื้อหาหรือรูปแบบ การวิจัยนี้เก็บข้อมูลใบเซียมซีจากสถานที่ต่างๆ รวมทั้งสิ้น 50 แห่ง ทำให้ได้รู้แนวคิด และคติความเชื่อของคนจีนและไทย อีกทั้งยังแสดงให้เห็นพัฒนาการของเซียมซี ในด้านเนื้อหาและวิธีการเสี่ยงทายจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

Abstract

This paper aims at studying Chieam - See in terms of its history, method of divination, settings, content, language and style as well as its transformation in Thai society which comprises the process of translation, copying and modification. The data had been gathered from 50 different locations to form the basis of a systematic research on both Chinese and Thai concept and belief in Chieam-See divination. The data also show the development of the content and the method of Chieam-See divination upto the present days.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาเชียมซี

Chieam - See : the Poem of Prophecy

ดร.จินตนา ธันวานีวิวัฒน์ *

1. บทนำ

บทความวิจัยภาษาเชียมซี¹ เป็นการศึกษาเชียมซีในด้านประวัติความเป็นมา วิธีการเสี่ยงทาย ชนิดของภาษา จำนวนใบเชียมซี แหล่งที่พบ เนื้อหา การใช้ภาษา การแพร่กระจายของใบเชียมซีในสังคมไทย อันได้แก่การแปล การคัดลอก และดัดแปลงเชียมซี การวิจัยนี้เก็บข้อมูลใบเชียมซีจากวัดและศาลเจ้าต่างๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 50 แห่ง จำนวน 65 ชุด² กรุงเทพมหานคร 13 แห่ง ภาคกลาง 16 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 แห่ง ภาคเหนือ 8 แห่ง ภาคใต้ 10 แห่ง เพื่อว่าจะได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวคิดคติความเชื่อของจีนและไทยที่แฝงอยู่ในใบเชียมซี และได้รับความรู้เกี่ยวกับถ่ายทอดวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปอีกสังคมหนึ่งโดยการเสี่ยงทายเชียมซี อีกทั้งยังแสดงให้เห็นพัฒนาการของเชียมซีในด้านเนื้อหาและวิธีการเสี่ยงทายจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงภาษาและเนื้อหาในใบเชียมซีเพื่อให้ทันสมัยต่อสังคมยุคใหม่

2. คำจำกัดความ ความเป็นมา และความรู้เกี่ยวกับใบเชียมซี

2.1. คำจำกัดความ

คำว่า เชียมซี เป็นคำยืมมาจากภาษาจีน 筮詩 ออกเสียงตามสำเนียงภาษาถิ่นแต้จิ๋ว จีนกลางว่า qiānshi

เชียม มาจากคำว่า 筮 หมายถึง ฉลาก, ไม้ตีเสี่ยงทาย

ซี มาจากคำว่า 詩 หมายถึง คำประพันธ์

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ เป็นผลงานวิจัยในโครงการรณรงค์เพื่อภาษาและวรรณคดีไทย เนื่องในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมีพระชนม์มายุครบ 3 รอบ ข้อมูลในการวิจัยเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมในปี 2532-2533 ข้อความในใบเชียมซีทั้งภาษาไทยและภาษาจีนผู้วิจัยได้เขียนตามข้อมูลที่ได้เก็บมา

² ในบางวัดมีเชียมซีมากกว่า 1 ชุด เช่น วัดเซตุพนฯ มีใบเชียมซี 4 ชุด

ดังนั้น เขียมซี จึงหมายถึง สลากบอกรผลเสียงทายจากไม้เท้าที่เป็นคำประพันธ์ นอกจากเรียกว่า ไบเขียมซีแล้วยังมีวิธีเรียกอื่น ๆ เช่น ไบเสียงโชค³ คำพยากรณ์เสียงทาย⁴ ไบเสียงทาย ไบเขียมซีที่นำมาเป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้หมายถึง สลากบอกรผลเสียงทายในหลาย ๆ รูปแบบ ไม่จำกัดเพียงสลากบอกรผลเสียงทายจากไม้เท้าเท่านั้น

2.2. ความเป็นมาของไบเขียมซี

ไบเขียมซีมีประวัติความเป็นมาประมาณ 1000 กว่าปีมาแล้ว เริ่มปรากฏตั้งแต่ปลายราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618 - 907) เขียมซีเหล่านี้ได้พัฒนามาจากคำทำนายต่าง ๆ ของชาวบ้าน แต่เดิมนั้นคำกลอนเขียมซี สลักไว้บนแผ่นไม้ไผ่⁵

ชาวจีนเป็นผู้นำวิธีการเสียงทายและคำทำนายเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเข้ามาครั้งแรกตั้งแต่เมื่อใด เพราะชาวจีนอพยพเข้ามาในเมืองไทยหลายระลอกด้วยกัน

ประยงค์ อนันทวงศ์ กล่าวถึงการเสียงเขียมซีในประเทศไทยนั้นมีประวัติความเป็นมาอันไม่ต่ำกว่า 400 ปีขึ้นไป ส่วนไบเขียมซีภาษาไทยที่มีหลักฐานแน่ชัดว่ามีกรแปลจากภาษาจีนมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว⁶

การเสียงเขียมซีมิใช่จะแพร่หลายเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น ประเทศอื่น ๆ ที่มีชาวจีนอพยพไปตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ เช่น ในสิงคโปร์ มาเลเซีย ก็พบว่ามีกรนำเอาความเชื่อของท้องถิ่นของตนซึ่งรวมถึงเขียมซีไปในถิ่นที่อยู่ใหม่ด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชาวจีนที่อพยพไปในถิ่นที่ใหม่ ยังไม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่ จึงนำสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ ที่เคยมีอยู่ในถิ่นเดิมของตน ไปตั้งในถิ่นที่อยู่ใหม่ด้วย พร้อมทั้งนำการเสียงทาย ทำนายโชคชะตาไปด้วย ดังนั้นการเสียงเขียมซีจึงได้แพร่หลายไปในถิ่นต่าง ๆ ที่ชาวจีนได้อพยพไปตั้งหลักแหล่งใหม่

2.3. วิธีการเสียงทายเขียมซี

การเสียงเขียมซีในสมัยก่อนต้องมีความศรัทธาความเชื่อเป็นหลักใหญ่ การเสียงทายต้องทำในขณะที่จิตใจแจ่มใส ร่างกายสะอาด อีกทั้งมีรูปแบบการกล่าวคำอธิษฐานเสียงเขียมซีอย่างเป็นแบบแผน มีการบอกรชื่อ ที่อยู่ของผู้เสียงเขียมซี ตลอดจนบอกถึงปัญหาที่ต้องการจะถามอย่างชัดเจน

³ วัดพัฒนาราม จ. สุราษฎร์ธานี

⁴ วัดเขตุพนวิมลมังคลาราม (วิหารพระพุทธไสยาสน์) กทม.

⁵ วัดพระปฐมเจดีย์ (องค์พระปฐมเจดีย์) จ. นครปฐม และศาลเจ้าพ่อพระกาฬ จ. สทบุรี

⁶ 胡珍妮 一籤點醒夢中人？—中國籤詩，光華，台北 1995年6期。

⁷ ประยงค์ อนันทวงศ์ แลหลังจีน กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น 2525, หน้า 35

เมื่อเสียงทายได้ไม้ตัวที่มีหมายเลขออกมาแล้ว ผู้เสียงทายต้องตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง โดยการโยนเสียงทายไม้ปวยเสียงทาย 1 คู่ ซึ่งทำจากไม้ ลักษณะคล้ายตัว 2 อันประกบกัน มักจะทาสีแดง ถ้าไม้ปวยที่โยนเสียงทายนั้นออกมาเป็น คำว่าอันหนายอัน หมายความว่าหมายเลขที่ได้นั้นถูกต้อง ไปปรับใบ เขียมซีได้ หากว่าผลออกมาเป็นคำว่าทั้งสองอัน หรือหนายทั้งสองอัน หมายความว่าหมายเลขที่ได้นั้นไม่ถูกต้อง ต้องเสียงทายใหม่

อาจารย์หวางอีเอ๋อ ผู้เชี่ยวชาญลัทธิเต๋า ได้เล่าถึงวิธีการเสียงทาย และทำนายใบเขียมซีในสมัยโบราณว่า

แต่เดิมการเสียงเขียมซี ในวัดหรือศาลเจ้าจะมีผู้รู้ หรือผู้ชำนาญเกี่ยวกับเรื่องคำทำนายคอยอธิบาย คำทำนายให้ผู้เสียงทายฟัง ผู้เสียงทายเมื่อเสียงทายได้หมายเลขของเขียมซีแล้ว ก็นำไม้ตัวไปให้ผู้รู้หรือผู้ชำนาญที่อยู่ในศาลเจ้าดู แล้วผู้รู้หรือผู้ชำนาญก็จะเปิดตำรา แล้วอ่านคำทำนายพร้อมทั้งอธิบายเนื้อหาของคำทำนายให้ฟัง เดิมไม่ใช่เป็นใบเขียมซีที่มีไว้สำหรับแจกผู้เสียงทาย เหมือนในปัจจุบัน*

ปัจจุบันการเสียงเขียมซีในประเทศไทยไม่มีพิธีรีตองมากนัก เพียงแต่จุดธูปหรือเพียงแต่ยกมือไหว้ แล้วก็อธิษฐานก็สามารถทำการเสียงทายได้แล้วอีกทั้งผู้เสียงทายสามารถเลือกหยิบและอ่านใบเขียมซีด้วยตนเอง ไม่ต้องมีผู้เชี่ยวชาญคอยตีความให้

จากการสำรวจและเก็บข้อมูล พบว่าปัจจุบันมีการเสียงเขียมซีอยู่ 5 ลักษณะ ดังนี้

2.3.1. การเสียงทายจากกระบอกเขียมซี

การเสียงทายจากกระบอกเขียมซีนี้ เป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุด มีประมาณ 95.5% นับเป็นวิธีที่เก่าแก่ที่สุด และแพร่หลายมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีอุปกรณ์ คือ กระบอกเขียมซี ซึ่งอาจจะทำจากไม้ ไม้ไผ่ หรือโลหะ ภายในกระบอกจะบรรจุไม้ตัวตามจำนวนหมายเลขเขียมซี บนไม้ตัวจะมีหมายเลขเขียมซีไว้ ซึ่งอาจจะเป็นอักษรไทย เลขอาระบิก หรืออักษรจีนก็ได้ วิธีการเสียงทายก็คือ ใช้สองมือจับกระบอกที่บรรจุไม้ตัวไว้ แล้วเขย่ากระบอกจนไม้ตัวตกลงมา การเขย่าต้องให้ไม้ตัวตกลงมาเพียงอันเดียวเท่านั้น หมายเลขบนไม้ตัวที่ตกลงมาคือ คำพยากรณ์ของการเสียงทาย บางคนอาจจะไม่ใช้วิธีการเขย่ากระบอกก็ได้ แต่เสียงทายโดยการหยิบไม้ตัวจากกระบอก หยิบไม้ตัวได้หมายเลขอะไรหมายเลขนั้นก็คือ คำทำนายของการเสียงทายนั้น

2.3.2. การเสียงทายจากกงล้อ

การเสียงทายวิธีนี้มีเพียง 1.5% พบเพียงแห่งเดียวที่วัดพระธาตุศรีจอมทอง จ. เชียงใหม่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเสียงทาย คือ วงล้อที่หมุนได้ บนหน้าปัดของวงล้อมีหมายเลขปรากฏอยู่ตามจำนวนใบ

* สัมภาษณ์ อาจารย์หวาง อีเอ๋อ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2534

ตัวอย่างเชียมซีที่นำมาวิจัย

**THE RECLINING BUDDHA' S TEMPLE
WAT PHRACHETUPHON BANGKOK**

CHIAM SEE NO. 30
*****

No. 30 is an unlucky one. You present position is doubtful. If you make up your mind and work hard; you may be successful in your work, but, however, your luck at the present time is rather bad. Take care of the people who are going to help you in your business, they are unfaithful to you, and are planning to trap you. At present you have few hopes of having a baby. In case of prosecution you much hope to win the case. In future you may get a better position and be properous, but, however, at present you are in an unlucky position. You may have to meet with some difficulties. You can be better by offering some ill to Lord Buddha or any offering you prefer.

ใบเสี่ยงทาย
ของ เลขที่ 1545
องค์พระปฐมเจดีย์
วัดพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ใบที่ ๑

<p>ใบที่หนึ่งคัมภีร์ปรารภนา หมายสิ่งใดในจิตจะคิดทำ แต่ข้าเจ้าจะสัมภารมณเือง ว่าอยู่เย็นเป็นสุขทุกเดือนปี ว่าคงจะเบาบางเหมือนอ้นางว่า ว่าคงจะพบทุกข์เหมือนนกพิราบ ว่าข้าเจ้าคงจะสัมภารมณเือง ถามหาศัตนิกเหมือนซักผ้า (โรคของท้าวคนโหดวางกระเบื้องประคององค์พระแล้วจะมีสุขแล้ว)</p>	<p>ทชว่ามีความสุขอยู่ถ่มก ว่าคงสำเร็จการปรารภณเือง ทั้งพวกพ้องปรัดเริมเกษมศรี แม้นโยนถามโรคตุ้ตักกาน หรือถามทาลกนทงของทช หรือถามทชทาลกนเืองทช เค็ดก้องกิกเหล้าก้อเป็นขอจำ ขอจนค้ำกัถนงว่าพง เอช ๑</p>
---	---

求財有 始成
病人安 行人到
骨肉和順 到老双全
前程有路 喜得平安
眼前未遂 向後有時
貴人扶持 諸事有禮

解曰

命管人馬安
勸君休慮
無雪心自寒
角吉三弄响
聖聖陰 第一號

กรรมบท "เชียมซีส่องใจ"

เมื่อปรารภนาอาหารใจ คือกรรม ที่ควรแก่ สภาวะจิตที่กำลังเป็นอยู่ ฟังน้อมใจถึงสมเด็จพระ พุทธญาณนเรศวรพุทธเจ้า ขอประทานกรรมพิเศษ นั้น

ตั้งจิตให้แน่วแน่ด้วยสงบจากความคิดวุ่นวาย เปิดหนังสือ "กรรมบทเชียมซีส่องใจ" นี้ หรือจะใช้ วัตถุเล็ก ๆ มีปลายแหลมแทงลงให้หน้าหนังสือเปิด ออกก็ได้

เปิดออกตรงกับบทใด บทนั้นจักเป็นคุณควร แก่จิตใจ ฟังพิจารณาให้เข้าใจ และปฏิบัติให้จริง ผลที่จะเกิดแก่จิตใจ จักไม่เป็นอื่น นอกจากเป็นคุณ คือความผ่องใสสงบสุขที่ปรารภนา

เชียมซี ด้านบนจะมีเชียมซีหมายเลขบอกผลของการเสี่ยงทาย วิธีการเสี่ยงทายก็คือ หมุนวงล้อ แล้วรอดูว่าเมื่อวงล้อหยุดหมุน เชียมซีหมายเลขตรงกับเลขอะไร หมายเลขนั้นคือคำทำนายของการเสี่ยงทาย

2.3.3. การเสี่ยงทายจากหนังสือ

การเสี่ยงทายวิธีนี้มีเพียง 1.5% พบเพียงแห่งเดียว คือ หนังสือเชียมซีส่องใจ ของวัดญาณสังวร จ. ชลบุรี หนังสือเชียมซีส่องใจ เป็นหนังสือนำใบเชียมซีมาพิมพ์เป็นเล่ม มีทั้งหมด 26 หมายเลข ในหนังสือเล่มนี้มีเชียมซีอยู่หลายชุด และไม่ได้เรียงตามลำดับหมายเลข ใบเชียมซีในหนังสือปรากฏหมายเลขละ 1 หน้ากระดาษ ด้านหน้าเป็นคำทำนายที่เขียนเป็นคำกลอนสุภาพ 3 บท ด้านหลังเป็นคำอธิบายคำกลอน เนื้อหาของใบเชียมซีเป็นหลักธรรมะในพุทธศาสนาทั้งสิ้น วิธีการเสี่ยงทายก็คือ ผู้เสี่ยงทายตั้งจิตอธิษฐาน แล้วเสี่ยงทายโดยการเปิดหนังสือ เปิดตรงกับหน้าใด เชียมซีในหน้านั้นคือคำทำนายการเสี่ยงทายนั้น

2.3.4. ดูจากตารางเทียบอายุ

วิธีการนี้มีเพียง 1.5% พบเพียงแห่งเดียวคือ เชียมซีของวัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่) กรุงเทพมหานคร มีจำนวนใบเชียมซี 18 ใบ เนื้อหาเป็นการทำนายชะตาชีวิตตามอายุ โดยเปรียบเทียบชะตาชีวิตปีนั้นกับพระอรหันต์ 18 องค์ วิธีการนี้มีมีการเสี่ยงทาย แต่ดูจากตารางเทียบอายุในวัด ดังมีตารางเทียบอายุ ดังนี้

ชาย	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
หญิง	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
อายุ	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

36

ถ้าชายอายุ 18 ปี คำทำนายของใบเชียมซีคือหมายเลข 18

หากเป็นหญิงอายุ 18 ปี คำทำนายของใบเชียมซีคือหมายเลข 1

2.3.5. การหยอดเหรียญในตู้เสี่ยงเชียมซี

วิธีนี้เป็นวิธีการเสี่ยงที่ทันสมัย เป็นการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการเสี่ยงทาย ภายในตู้เสี่ยงทายจะมีพระพุทธรูปหรือพระฤๅษี และมีช่องสำหรับหยอดเหรียญ 5 บาทหรือ 10 บาท ในบางวัดจัดเป็นตู้พระพุทธรูปปางประจำวันเกิด 7 ตู้เรียงกัน เมื่อหยอดเหรียญแล้วกดปุ่มไฟฟ้าจะปรากฏหมายเลขใบเชียมซีออกมา

2.4. แหล่งที่พบใบเชียมซี จากการสำรวจและเก็บข้อมูลพบว่าสถานที่ที่มีข้อมูลเชียมซีมีอยู่ 2 แหล่งคือ

2.4.1. แหล่งที่มีใบเขียนซีไว้จำหน่าย

การเสี่ยงเขียนซีนับว่าเป็นที่แพร่หลายในสังคมไทย ดังนั้นจึงมีสำนักพิมพ์บางแห่งพิมพ์ใบเขียนซีขึ้นมาจำหน่าย เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่วัดวาอารามและศาลเจ้าต่าง ๆ พบว่าวัดและศาลเจ้าทั่วไปจะใช้ใบเขียนซีที่มีการจำหน่ายตามท้องตลาด ส่วนวัดใหญ่ ๆ หรือวัดที่มีนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมมาก ๆ หรือวัดที่มีขนาดใหญ่ ทางวัดก็จะจัดพิมพ์ใบเขียนซีประจำวัดขึ้นโดยเฉพาะ เช่น ใบเสี่ยงทายขององค์พระปฐมเจดีย์ วัดพระปฐมเจดีย์ จ. นครปฐม หรือ ใบเขียนซีของวัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่) กรุงเทพมหานคร แหล่งที่มีใบเขียนซีไว้จำหน่าย ได้แก่ ร้านจำหน่ายเครื่องสังฆภัณฑ์ แหล่งที่มีใบเขียนซีไว้จำหน่ายมากที่สุด คือ บริเวณเสาชิงช้า ร้านสังฆภัณฑ์โดยมากจะจำหน่ายเครื่องอัฐบริวารของพระภิกษุสงฆ์ เครื่องบูชา พระพุทธรูป และโต๊ะหมู่บูชา ใบเขียนซีนับเป็นสิ่งของที่ใช้ในวัด ดังนั้นตามร้านสังฆภัณฑ์จึงมีใบเขียนซี กระบอกเขียนซี ไม้ตีไว้จำหน่ายด้วย

2.4.2. แหล่งที่มีใบเขียนซีไว้เสี่ยงทาย

จากการสำรวจและเก็บข้อมูล พบว่าวัดในประเทศไทย ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด ไม่ว่าจะวัดของพุทธศาสนิกชนนิกายใดคณะใด ล้วนมีใบเขียนซีไว้ให้เสี่ยงทายทั้งสิ้น นอกจากนี้วัดในศาสนาฮินดูก็มีใบเขียนซีไว้ให้เสี่ยงทายเช่นกัน ได้แก่ วัดพระศรีมหาอุมาเทวี (วัดแขกสีลม) และเทวสถาน (ฮินดู) กรุงเทพมหานคร

ศาลเจ้าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นศาลเจ้าไทยหรือศาลเจ้าจีน ล้วนมีใบเขียนซีไว้ให้เสี่ยงทายทั้งสิ้น ศาลเจ้าไทย เช่น ศาลเจ้าพ่อพระกาฬ จ.ลพบุรี, ศาลเจ้าพ่อมอดินแดง จ.ขอนแก่น, ศาลกรมหลวงชุมพรฯ จ.ลพบุรี ศาลเจ้าจีน เช่น ศาลเจ้ากวางตุ้ง และศาลเจ้าพ่อเสือ กรุงเทพมหานคร ศาลเจ้าไหล่ล่า จ. สุราษฎร์ธานี

โรงพยาบาล ในเขตโรงพยาบาลบางแห่งที่มีศาลเจ้า หรือพระภูมิเจ้าที่ภายในเขตโรงพยาบาล ก็จะมีใบเขียนซีไว้ให้เสี่ยงทายด้วย เช่น ศาลเจ้าหิรัญ โรงพยาบาลมงกุฎเกล้า ศาลเจ้ากวางตุ้ง โรงพยาบาลก้อฉิว กรุงเทพมหานคร

ตลาดและศูนย์การค้า เช่น ศาลพระภูมิในตลาดประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร, ศูนย์การค้า Big C^๑ บางบัวทอง ปทุมธานี

จะเห็นได้ว่าการเสี่ยงทายเขียนซีได้แพร่ขยายจากวัดวาอาราม ศาลเจ้า ไปสู่สถานที่สาธารณะ เช่น โรงพยาบาล ตลาด และศูนย์การค้า ซึ่งแสดงให้เห็นการแพร่ขยายของสถานที่ที่เสี่ยงเขียนซี

2.5. ภาษาที่ใช้ในใบเขียนซี

ภาษาที่ใช้ในใบเขียนซีนั้นมีอยู่ 3 ภาษา คือ จีน ไทย อังกฤษ

^๑ ข้อมูลนี้พบในปี 2541

ใบเขียนซีที่เขียนเป็นภาษาจีน มีประมาณ 43% พบตามศาลเจ้าจีนต่าง ๆ เช่น เขียนซีศาลเจ้าอาเน๋ย จ. ชลบุรี, ศาลเจ้ากวางตุ้ง โรงพยาบาลกว๋อสิ่ว กรุงเทพมหานคร

ใบเขียนซีที่เขียนเป็นภาษาไทย มีประมาณ 55% ในระยะแรกที่ใบเขียนซีเริ่มแพร่หลายในประเทศไทย ใบเขียนซีที่เขียนเป็นภาษานั้นแปลมาจากต้นฉบับภาษาจีน ต่อมาคนไทยคิดเขียนขึ้นมาใหม่เพื่อให้คนไทยอ่านแล้วเข้าใจง่าย และมีเนื้อหาเป็นการตอบปัญหาอย่างชัดเจน เช่น เขียนซีของศาลกรมหลวงชุมพรฯ จ.ชลบุรี, วัดพัฒนาราม จ.สุราษฎร์ธานี

ใบเขียนซีที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ¹⁰ มีเพียง 2% เป็นใบเขียนซีของวัดที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาเยือนชมมาก ๆ เนื้อหา ก็เป็นการแปลมาจากเขียนซีภาษาไทย เช่น วัดเชตุพนวิมลมังคลาราม (วิหารพระพุทธไสยาสน์) กรุงเทพมหานคร วัดพระใหญ่ พัทยา จ. ชลบุรี

2.6. จำนวนใบเขียนซี

จากข้อมูล ใบเขียนซีจาก 50 แห่ง จำนวน 65 ชุด พบว่าจำนวนใบเขียนซีในแต่ละแห่งมีจำนวนใบเขียนซีไม่เท่ากัน ซึ่งมีตั้งแต่ชุดละ 18-100 ใบ จำนวนใบเขียนซีในแต่ละชุดที่พบมากที่สุด มีจำนวน 28 ใบ มีถึง 43% จำนวน 60 ใบ มีประมาณ 9.2% จำนวน 100 ใบ มีประมาณ 7.6% นอกจากนี้ยังมีจำนวนชุดละ 18,20,42,50,76 ใบ มีประมาณ 7.5%

3. เนื้อหาของคำทำนายในใบเขียนซี

3.1. เนื้อหาของคำทำนายในใบเขียนซีภาษาจีน อาจจำแนกตามเนื้อหาได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1.1. ทำนายโชคชะตาทั่วไป

ใบเขียนซีประเภทนี้มีประมาณ 98% มักจะเขียนด้วยคำประพันธ์ 1 บท ซึ่งอาจจะเป็นคำประพันธ์ชนิด 5 คำ หรือ คำประพันธ์ชนิด 7 คำก็ได้ ซึ่งจะมีเนื้อหากล่าวถึงธรรมชาติเป็นการเปรียบเทียบโชคชะตาของผู้เสี่ยงทาย คำทำนายในภาษาจีนจะไม่ตอบปัญหาตรง ๆ อยู่ที่ว่าผู้เสี่ยงทายถามปัญหาอะไร แล้วตีความเอาเอง เช่น ใบเขียนซีของศาลเจ้ากวนอู จ.เชียงใหม่

ใบที่ 20

夜深人寂靜	ยามราตรีตึกแล้วเงียบสงัด
漏轉眾星稀	เสียงเกวาระขัดดวงดาวจนอับแสง
魚翁空擺釣	เจ้าพรานเบ็ดตกเบ็ดพลันระว่าง
明月晚裡衣	มีแต่แสงเดือนสะทาวไม้ได้ปลา

¹⁰ จากการสำรวจและเก็บข้อมูลในปี พ.ศ. 2532 พบใบเขียนซีที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษเพียง 2 วัดเท่านั้น ในปี พ.ศ. 2541 พบว่าได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก เพราะมีการพิมพ์ใบเขียนซี 3 ภาษาจำหน่ายเป็นชุด

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำทำนายไม่ได้ตอบปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใดอย่างชัดเจน แต่จะขึ้นอยู่กับการตีความของผู้อ่านว่าถามปัญหาอะไร แล้วค่อยตีความออกมา จากการสำรวจและเก็บข้อมูล พบว่าในวัดจีนและศาลเจ้าบางแห่งจะมีเจ้าหน้าที่คอยแปลและตีความให้แก่ผู้เสี่ยงทายด้วย เพราะคนไทยทั่วไปไม่เข้าใจภาษาจีน

ผู้วิจัยเห็นว่าการเขียนคำทำนายอย่างนี้เป็นการให้อิสระแก่ผู้เสี่ยงทาย เพราะไม่ว่าจะถามเรื่องอะไร ก็ตีความตอบปัญหาของผู้เสี่ยงทายได้ แต่จริง ๆ แล้วการเขียนใบเขียนมซีแบบกว้าง ๆ ไม่เป็นการผูกมัดตนเองจนเกินไป ขึ้นอยู่กับการตีความของผู้อ่าน วิธีการเขียนคำทำนายแบบนี้ นับว่าเป็นศิลปะการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง และเป็นลีลาการเขียนเฉพาะตัวของภาษาเขียนมซี

เนื่องจากคำประพันธ์ที่เป็นคำทำนายที่กล่าวมาแล้วข้างต้นยากต่อการเข้าใจ ดังนั้นใบเขียนมซีบางแห่งจึงมีการแปลคำทำนายในส่วนที่เป็นคำประพันธ์ด้วย เช่น เขียนมซีของวัดพันธุเชิง (ศาลเจ้าแม่สร้อยดอกหมาก) จ.อยุธยา

ใบที่ 21

海裡無風浪滔天	ท้องสมุทรลมหยุด	ลูกคลื่นแรง
請君接步得安然	เชิญท่านรีบจร	โดยเร็วลา
風停浪靜不打緊	คลื่นลมอ่อนพัก	บ้านเทาอยู่
恐有風時怨蒼天	ลมร้ายเกิดขึ้น	โทษเอาใคร
解曰	คำอธิบายใบนี้	
世事朦朧未得分明	หน้าหลังยังมีมืด	ไม่เห็นสว่าง
一杯水又難救車薪	ก้นน้ำด้วยหนึ่ง	ดับเพลิงไม่ได้
名不可說利不可稱	ทรัพย์ไม่ต้องลือ	ชื่อไม่ต้องกล่าว
賤不宜交官不可親	ขุนนางอย่าใกล้	ผู้ร้ายอย่าคบ

ใบเขียนมซีบางแห่งนอกจากมีคำอธิบายคำทำนายที่เป็นคำกลอนแล้ว ตอนท้ายยังมีการสรุปโชคชะตาเป็นเรื่อง ๆ ด้วย เช่น เขียนมซีของวัดพันธุเชิง จ.อยุธยา

ใบที่ 2 病人安 行人到 求財有 婚姻不成

อธิบายนี้ ตามการเจ็บไข้เป็นสุข ตามการเดินทางถึงเร็ว

ตามลามมีลาม ตามการมีสามีภรรยาไม่สมควรปรารถนาทั้งหญิงและชาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คำทำนายในใบเขียนมซีภาษาจีน เมื่อแปลเป็นภาษาไทยแล้ว มักจะแปลแบบสรุปความ และตีความคำทำนายด้วยว่าทำนายในเรื่องอะไร เป็นอย่างไร เช่น ใบเขียนมซีศาลเจ้าแม่สามमुख จ.ชลบุรี ใบที่ 1

所求之事可安排
無禍無災禍自來
前程光輝無間隔
貴人祿馬在君前

ท่านเสี่ยงได้ไบนีประเสริฐนัก
จะสมจินตนาด้านหากิน
จะสมจินตนาด้านหากิน
ทำความดีย่อมจะมีคนหนุนช่วย
ทำความดีย่อมจะมีคนหนุนช่วย
ทางข้างหน้าสว่างจ้าไม่อัปจน
จะได้สิ่งที่รักและทรัพย์สิน
การทั้งสินไม่ขัดข้องให้หมองมัว
เอื้ออำนาจความสะดวกให้ได้ผล
สรุปผลไบนีดีนักแล

ไบเชียมซีภาษาจีนเมื่อแปลเป็นไทยแล้ว แปลเฉพาะส่วนที่เป็นคำอธิบาย พร้อมทั้ง แจกแจงคำทำนายอย่างละเอียด เช่น ไบเชียมซีศาลเจ้าเล่งจูเกียงเจ้าแม่ก้อเหนียว จ.ปัตตานี เบอร์ 75

諸事如意

(คำแปล ทุกเรื่องสมปรารถนา ผู้วิจัย)

เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ได้แจกแจงไว้ละเอียดดังนี้

เบอร์ 75 ตามทำการสิ่งใดสำเร็จ ตามลาภจะมีผลจะมีผู้อุดหนุน
ตามค้าขายกำไรน้อย ตามป่วยไข้จะหาย ตามหาคู่คงสำเร็จ

3.1.2. เชียมซีรักษาโรค

ไบเชียมซีประเภทนี้ มีเพียง 2% เท่านั้นพบที่วัดมังกรกมลาวาส (หมอฮูโต) กรุงเทพมหานครแห่งเดียว ไบเชียมซีชนิดนี้เสี่ยงทายโดยการเขย่ากระบอกเชียมซี มีจำนวน 100 ไบ เขียนเป็นภาษาจีน มีเพียงบางส่วนได้แปลเป็นภาษาไทย เนื่องจากเป็นไบเชียมซีรักษาโรค ดังนั้นเนื้อหาจึงเป็นการบอกยา และวิธีรักษาโรค เช่น

ไบที่ 28 (บอกยา)

生蔥白三條，熟蔥白三條
煎服，須要避風

ท่านให้เอาต้นหอมสด 6 ต้น
ย่างสุก 3 ต้น รวมต้มน้ำกิน

ไบที่ 54 (บอกวิธีรักษา)

兩手扶胸到膝下

ท่านให้เอามือของเราทั้งสองมือ

四九遍運動遍身通泰

ลูบจากหน้าอกถึงเท้า 49 ครั้ง

การที่พบข้อมูลไบเชียมซีรักษาโรควัดมังกรกมลาวาส (หมอฮูโต) กรุงเทพมหานครแห่งเดียว เป็นเพราะหมอฮูโต หรือเทพเจ้าที่รักษาโรคนี้เป็นเทพเจ้าที่คนจีนนับถือมาก เชื่อว่าหากผู้ป่วยไปกราบไหว้จะหายป่วยไข้ ดังนั้นจะมีเชียมซีบอกยา และบอกถึงวิธีรักษาไว้ให้เสี่ยงทายด้วย ดังนั้นจึงพบในวัดมังกรกมลาวาส ซึ่งเป็นวัดจีนเท่านั้น

เนื้อหาของไบเชียมซีภาษาจีน นอกจากจะทำนายโชคชะตา และบอกยาพร้อมทั้งวิธีรักษาดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีไบเชียมซีบางใบมีการระบุลงโทษผู้ที่ไม่ศรัทธาหรือไม่เชื่อถือแล้วมาลองเสี่ยงทาย ได้แก่ เชียมซีของวัดมังกรกมลาวาส (หมอฮูโต) กรุงเทพมหานคร ไบที่ 32

不潔不誠	速回免懲
ร่างกายไม่สะอาด	จิตใจไม่ศรัทธา
ให้รีบกลับไปซะ	จะได้ไม่ถูกลงโทษ

3.2. เนื้อหาของคำทำนายในใบเขียนชื่ภาษาไทย มีดังนี้ คือ

3.2.1. ทำนายโชคชะตาทั่วไป

ใบเขียนชื่ที่มีเนื้อหาเป็นการทำนายโชคชะตาทั่วไปของใบเขียนชื่ภาษาไทยมีประมาณ 97% เป็นการทำนายเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา ในบางครั้งจะมีการยกตัวอย่างเปรียบเทียบกับเรื่องที่ถูกกล่าวในเขียนชื่ทำนายโชคชะตาทั่วไป ได้แก่ เรื่องครอบครัว การงาน การเงิน การเดินทาง ความรัก (คู่ครอง) สุขภาพ บุตร ลาก ฤกษ์ยาม และการเรียน ได้แก่ ใบเขียนชื่ของวัดพัฒนาราม จ.สุราษฎร์ธานี ใบเสียงโชค ใบที่ 10

ที่ 10 ได้เมื่อพระเทวทัต	เธอชื่นลัทธิใจไม่เจเลียว
ครองกาสาวฝ่าผืนใช้ผืนเดียว	ภิกษุเกรียวกราวว่านินทาเธอ
ถูกใบนี้ไม่ค่อยดีค่อนข้างร้าย	ระมัดกายระวังตัวอย่ามั่วผลอ
จะผิดพ้องหมองจิตด้วยมิตรเกลอ	ถ้าเดินเล่อจะถึงซึ่งถ้อยความ
หากของหายถ้าจะได้ก็โดยยาก	มักลำบากลำบากต้องทนตาม
อย่าหวังยศหวังลาภพยายาม	ถ้ามีความใช้ทรงคงอย่างดี
หากหาคู่แม่ได้ไม่เป็นเรื่อง	วังแต่เครื่องเรื่องทุกข์ตัดสุขี
ถ้าเป็นถ้อยร้อยความไม่ค่อยดี	เสียงอีกที่จะได้คลายทุกข์เอยฯ

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าคำทำนายข้างต้นมีการเปรียบเทียบกับพระเทวทัต ซึ่งเป็นบุคคลสมัยพุทธกาล การตอบปัญหาเป็นการตอบปัญหาในเรื่องของหาย สุขภาพ คู่ครอง การเป็นความ และในตอนสุดท้ายเป็นการให้โอกาสเสียงใหม่อีกหน เพื่อความสบายใจ นับว่าการเสียงเขียนชื่มีทางเลือกมากกว่าหนึ่ง ใบเขียนชื่ภาษาไทยบางแห่งมีการกล่าวถึงเรื่องฤกษ์ยามด้วย เช่น ใบเขียนชื่ของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (พระวิหารคดลมอ) กรุงเทพมหานคร

ใบที่ 18	มิตรที่ดีเป็นศรีเจริญสุข	หมดทุกข์ตลอดถึงลูกหลาน
	คนสามัญจะเปรียบไม่เทียบทาน	คงทะยานยศเยี่ยมเทียมเมฉินฯ
	1. เวลานี้เคราะห์ดี ช่างหน้าจะลำบาก	
	2. เหตุที่เกิดขึ้นนั้นไม่เป็นไรมีคนมาช่วย	
	3. ลากจะได้แล้ว แต่ยังไม่ถึง	
	4. คนใช้จะหายเพราะคนพยายาล	
	5. คนเดินทางไม่เป็นไรมีคนมาช่วย	

6. ความพอรู้เขาได้
7. คู่รักนั้นเขารักจริง แต่จะไม่รักเขาที่เขารักเรา
8. ฤกษ์ยามกลางคืนดี

ในใบเขียนซีในบางแห่งมีเนื้อหาเป็นการตอบปัญหาของคนในสังคมนั้นโดยเฉพาะ ได้แก่ ใบเขียนซีของศาลเจ้าพ่อมอดินแดง มหาวิทยาลัยขอนแก่น จ.ขอนแก่น จะมีการตอบปัญหาเรื่องการเรียนรู้และความรักมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้ที่มาเสี่ยงเขียนซีส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่นนั่นเอง เช่น ใบที่ 5

ดวงชะตาช่วงนี้ว่าดีเลิศ	ดวงประเสริฐหวังโตตั้งใจหมาย
ถามเรื่องสอบเกรด เอ.บี. มีมากมาย	ไม่อับอายเพื่อนฝูงยุ่งอุรา
อีกทรัพย์สินรินรายตุจสายน้ำ	ดวงดีล้ำจะได้ทุนการศึกษา
จะทำให้พ่อแม่สุขอุรา	อีกเพื่อนยาชื่นชมสมฤดี
หากรับราชการงานของหลวง	ลาภทั้งปวงเป็นของท่านสรายุศรี
ทั้งชื่อเสียงเกียรติยศปรากฏมี	ทุกอย่างซี้ดีเด่นเห็นชัดเคย

3.2.2. สอนธรรมะ

ใบเขียนซีที่มีเนื้อหาเป็นการสอนธรรมะมีเพียง 1.5% พบที่วัดญาณสังวร จ.ชลบุรี เพียงแห่งเดียว เป็นการนำใบเขียนซีมาเย็บเป็นเล่ม ทำเป็นหนังสือเล่มเล็กๆ ชื่อว่า เขียนซีส่องใจ เช่น

ใบที่ 22 ควรตั้งสติตั้ง	เมื่อได้ยินได้ฟังคำทั้งหลาย
คำสรรเสริญนักหนาหรือว่าร้าย	จงอย่าได้ปล่อยใจเป็นไปตาม
จงรู้ตัวของตัวชั่วหรือดี	คำคำอื่นมากมีน่าเกรงขาม
ยกแต่ดีนำทิวความครั้นคร้าม	เพราะจักฆ่าผู้ทราบปัญญาได้
พระพุทธร่องค์ทรงมีภาสิตว่า	สักการะย่อมฆ่าคนด้อยใจ
รักษากายวาจารักษาใจ	อย่าหลงไปกับคำติชมเคย

(คำอธิบาย) ใบที่ 22 ต้องตั้งสติให้ดีเมื่อฟังคำผู้อื่นอย่าปล่อยใจเป็นไปตามคำนิทานว่าร้ายหรือสรรเสริญ จงรู้ตัวของตัวเองว่าความจริงดีหรือชั่ว คำของคนอื่นนั้นน่ากลัว ยังมีแต่ยกย่องสรรเสริญยิ่งน่ากลัวนัก เพราะจักทำลายเราได้ถ้าเราไม่มีปัญญา พระพุทธเจ้าทรงภาสิตไว้ว่า สักการะย่อมฆ่าคนด้อย คือ ความยกย่องย่อมทำลายผู้ไม่มีปัญญา จงรักษาตัวให้พร้อมทั้งกายวาจาใจ อย่าหลงไหลไปตามคำติชมของผู้ใดทั้งสิ้น

เขียนซีส่องใจนับเป็นพัฒนาการสูงสุดด้านวิธีการเสี่ยงทายและเนื้อหาคำทำนาย กล่าวคือวิธีเสี่ยงทายใช้วิธีเปิดหนังสือเขียนซีส่องใจ ไม่ต้องเขย่ากระบอกลังเสียงดังและไม่จำเป็นต้องไปที่วัด สามารถจะทำการเสี่ยงทายที่ไหนก็ได้ด้านเนื้อหาเป็นการสอนธรรมะยกหลักธรรม พุทธภาสิตในการดำเนินชีวิตมาเป็นอุทาหรณ์ การที่พบเขียนซีสอนธรรมะเพียงแห่งเดียวเท่านั้นเป็นเพราะวัดญาณสังวร

ต้องการหาวิธีการสอนธรรมชาติแบบใหม่ โดยใช้รูปแบบการเสียงหายเชื่อมขีเป็นเครื่องมือ เพื่อให้เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและไม่น่าเบื่อ

3.2.3. ทำนายโชคชะตาตามอายุ

ใบเชื่อมขีที่มีเนื้อหาเป็นการทำนายโชคชะตาตามอายุโดยไม่มีการเสียงหาย ดูตามตารางอายุ มีเพียง 1.5% วิธีนี้เป็นการทำนายแบบจีน พบที่วัดมิ่งกรมลาวาศ กรุงเทพมหานคร เพียงแห่งเดียวเท่านั้น ในด้านเนื้อหาผู้วิจัยเข้าใจว่าแปลมาจากต้นฉบับภาษาจีน เพราะตำนานเรื่อง 18 อรหันต์ เป็นตำนานในพุทธศาสนาหายาน มีทั้งหมด 18 ใบ เนื้อหาการทำนายเป็นการเปรียบเทียบชะตาชีวิตของปีนั้น ๆ กับพระอรหันต์ 18 องค์ ตามคัมภีร์พุทธศาสนาหายาน มีการทำนายในเรื่อง ลาก คดีความ บุตร คู่ครอง การค้า สุขภาพ เช่น

ใบที่ 15

พระอรหันต์องค์ลาขานะถือไม้เท้าหลังจะร้อนใจด้วยลากยศ
จระมัดเหตุที่ควร มิฉะนั้นจะมีอันตราย มีบุตรเสียงยาก เนื้อคู่มืด
เหตุที่ปากเสียงไม่ปรองดองนั้นแล

3.3. การใช้ภาษาในใบเชื่อมขี

3.3.1. การใช้ด้อยคำและการใช้สำนวนในใบเชื่อมขีภาษาจีน

3.3.1.1. การใช้ด้อยคำในใบเชื่อมขีภาษาจีน

ใบเชื่อมขีภาษาจีนที่แต่งเป็นคำประพันธ์มีประมาณ 98% แต่งเป็นคำประพันธ์ชนิด 5 คำ เป็นจำนวน 64% แต่งเป็นคำประพันธ์ชนิด 7 คำ เป็นจำนวน 34% แต่งเป็นร้อยแก้ว มีเพียง 2% ดังนั้นลักษณะการใช้ด้อยคำในใบเชื่อมขีภาษาจีนส่วนใหญ่จึงมีลักษณะสั้นกระชับ รวบรัด อีกทั้งคำที่นำมาใช้เป็นคำพื้น ๆ ง่าย ๆ ดังนั้นคำทำนายของใบเชื่อมขีภาษาจีนจึงใช้คำเพียง 20 คำ ในคำประพันธ์ชนิด 5 คำ หรือใช้คำเพียง 35 คำ ในคำประพันธ์ชนิด 7 คำ ก็ได้ใจความสมบูรณ์ คำทำนายที่แต่งเป็นคำประพันธ์ชนิด 5 คำ เช่น ศาลเจ้ากวนอู จ.เชียงใหม่ ใบที่ 14

看看月斜西
不免去回家
酒盡難留客
行船不待久

ไอ้จันทร์หายามนี้จะลาลับ
ท่านจงกลับบ้านเถิดอย่าไฉไล
หากอ้อยอิงไม้คลาไคไล
เห็นทีในที่สุดจะเสียการ

นอกจากในส่วนที่เป็นคำทำนายที่เขียนเป็นคำประพันธ์ ใช้คำที่สั้นกระชับแล้ว ในส่วนที่เป็นคำอธิบายคำกลอน หรือ การสรุปตอนท้าย ที่แต่งเป็นร้อยแก้วก็ใช้คำที่สั้นกระชับเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ใช้คำเพียงประโยคละ 3-4 คำ เท่านั้น เช่น เชื่อมขีของวัดพนัญเชิง จ.อยุธยา ใบที่ 23

訟吉 求財有 病人安 行人到

อธิบายนี้ ตามลามมีลาม ตามการเจ็บไข้เป็นสุข
ตามการเป็นความดี ตามการเดินทางนั้นดีและถึงเร็ว

3.3.1.2. การใช้สำนวนในไบเซียมซีภาษาจีน

การใช้สำนวนเปรียบนับว่าเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งในภาษาเซียมซี และพบมากในภาษาเซียมซีมีประมาณ 95% ของข้อมูลทั้งหมด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเนื้อที่ในไบเซียมซีมีจำกัดเพียงกระดาษแผ่นเล็ก ๆ แผ่นหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ผู้อ่านไบเซียมซีเข้าใจเนื้อความได้ง่ายและเห็นภาพพจน์อย่างชัดเจน ผู้เขียนคำทำนายจึงมักจะใช้สำนวนความเปรียบมาเปรียบเทียบกับผู้อ่านแล้วเห็นภาพพจน์ และเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื้อหาของสำนวนความเปรียบในไบเซียมซีภาษาจีนมีทั้งการเปรียบเทียบกับบุคคลในประวัติศาสตร์ และการเปรียบเทียบกับธรรมชาติรอบตัว

ก. เปรียบเทียบกับบุคคลในประวัติศาสตร์ พบประมาณ 20% ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบกับบุคคลในประวัติศาสตร์ของจีน เช่น ไบเซียมซีของวัดพนัญเชิง (ศาลเจ้าแม่สร้อยดอกหมาก) จ.อยุธยา ใบที่ 38

覽盡江山萬萬重 任君此去作乾坤
關公鎮守華容道 義釋曹操報前因

(คำแปล) แลรอบทั่วทิศเนินเขาสายน้ำ สลับซับซ้อนงามตาหาที่เปรียบ คราวนี้ไปคงได้ผลประโยชน์ มาตั้งตน กวนอูรับอาสาเผาทางฮู้อ่งแต่มีให้ใจโอรสเจ็ดมือ แต่ความกตัญญูสูงอยู่หัวใจ ลู่เอากาย แลกปล่อยใจโอรสพันไปฯ

解曰

有去有來 管鮑錢財 義氣情重 生理買賣
士農工商 終久名在 名正言順 親疏有賴

คำพังเพยนี้มีว่า เงินทองเป็นของไม่แน่ ต้องเอาความกตัญญู เป็นที่ยังความเจริญมาให้แก่ชื่อเสียง และการค้าขาย ผู้ที่ได้ใบนี้ทายว่า เป็นคนมีชื่อเสียง เป็นที่พึ่งของญาติพี่น้องฯ

จะเห็นได้ว่าเซียมซีข้างต้นเป็นการยกกวนอู ขึ้นมาเปรียบเทียบกับตัวอย่างของความกตัญญู กวนอู เป็นบุคคลในสมัยสามก๊ก ที่มีชื่อเสียงในเรื่องความกตัญญูที่คนจีนทั่วไปรู้จักกันดี

ข. เปรียบเทียบกับธรรมชาติ พบประมาณ 80% ไบเซียมซีภาษาจีนมักจะเปรียบเทียบกับพระอาทิตย์ พระจันทร์ ลีลาวดี ต้นไม้ ดอกไม้ เช่น ไบเซียมซีของศาลเจ้ากวนอู จ.เชียงใหม่ ใบที่ 9

看看月再圓

暫暫出雲間

災殃時運退

凡事且沉寬

ชะตาท่านดูจดังเซไผ่ล่งจากเมฆ

เริ่มพ้นเขตอึดคึดและทุกข์

แม้ถามว่าต่อไปดีหรือยัง

ขอตอบพลันต่อไปเริ่มดีเอย

3.3.2. การใช้ด้อยค่าและการใช้สำนวนในโบสถ์ภาษาไทย

3.3.2.1. การใช้ด้อยค่าในโบสถ์ภาษาไทย

โบสถ์ภาษาไทยที่แต่งเป็นคำประพันธ์ เป็นจำนวน 95% คำประพันธ์ที่ใช้แต่งก็คือกลอนสุภาพ ที่แต่งเป็นร้อยแก้วธรรมดาเพียง 5% คำทำนองที่เขียนเป็นร้อยกรองแต่งเป็นกลอนสุภาพ เช่น โบสถ์ของวัดพระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม

โบสถ์ 8	โบสถ์แปดนี้ไธร์แมนได้สม เปรียบเหมือนต้นพฤษภามณฑาทอง เวลานี้หน้าแล้งแมนแบ่งรับ ถามของหายหายากลำบากตน แมนถามเรื่องเป็นความต้องขามเข็ด ถามหาลากเล่าไธร์ก็ไม่ได้	คงชื่นชมสุขเป็นที่สอง รากแก้วต้องขาดไปอยู่ไม่ทน จงเปลี่ยนกลับย้ายที่จึงมีผล ถามหาคนเนื้อคู่มิสู้ดี ไม่สำเร็จสู้ยากต้องบวชหนี จบที่แปดเท่านั้นไม่ตีเอเยะ
---------	---	--

คำทำนองที่เขียนเป็นร้อยแก้ว เช่น โบสถ์ของศาลเจ้าพ่อเสือ กรุงเทพมหานคร

โบสถ์ 24	เปรียบเหมือนยิงเกาทัณฑ์ขึ้นบนอากาศ ชนทั้งปวงมีแต่จะมาพึ่งเรา	ควมม้าหนีออกจากเมือง แต่เราก็กังไม่ถึงกับหมดวาสนา
----------	---	--

นอกจากยังมีการเขียนทำทำนองรูปเป็นข้อ ๆ ได้แก่ โบสถ์ของศาลกรมหลวงชุมพรฯ สัตหีบ จ.ชลบุรี โดยจะขึ้นต้นด้วยกลอนสุภาพ 1 บท และมีคำทำนองเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

โบสถ์ 15	ดูหนาวถึงคราวโบไม้หล่น จระับจิตใจให้ชินบาน 1. เวลานี้จะรำคาญใจมาก ต้องอดใจไว้ก่อน 2. ถ้ามีเหตุอย่าว่าความรอฟัง 3. มีทุกขลาม 4. คนใช้สุดแล้วแต่อายุ 5. คนเดินทางยังไม่กลับ 6. ความก็จะเสียเขา 7. เมื่อยามจนเขาจะเห็นหน้าเราหรือ 8. ฤกษ์ยามเมื่อพระจันทร์ขึ้นจึงจะดี	รอให้พันเขตไปจะไพศาล จะประสานลบเหมาะถึงเคราะห์ดี
----------	---	---

ส่วนการใช้ด้อยค่ามีการใช้คำหลายระดับ มีทั้งการใช้คำง่าย ๆ ธรรมดา ๆ และการใช้คำศัพท์ยาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะมีผู้แต่งหลายคน และหลายระดับการศึกษา การใช้ด้อยค่าไม่ว่าจะเป็นการใช้คำง่าย ๆ ธรรมดา ๆ หรือ ใช้คำศัพท์ยาก ล้วนแต่มีลักษณะเด่นร่วมกันคือใช้คำสั้น และจำนวนน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อที่ในโบสถ์มีจำกัด

การใช้ถ้อยคำง่าย ๆ มีเป็นจำนวนมากถึง 96% ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเขียนซีเป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไปเป็นคนอ่าน ดังนั้นจึงมีการใช้ถ้อยคำ และสำนวนภาษาเรียบง่าย เพื่อให้ประชาชนทั่วไปอ่านแล้วเข้าใจง่าย เช่น ใบเขียนซีของวัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่) กรุงเทพมหานคร

ใบที่ 20	จะมีสุขพึ่งผู้ใหญ่ ทรัพย์สมบัติ ป้องกันอันตราย	จะได้คู่เกิดบุตรธิดา จะมีคนคิดร้ายมิได้ ทั้งหญิงชายพอใจ	แลสมบุรณ์ด้วย มักชอบใจท่านผู้ใหญ่ เจรจาด้วยแล
----------	--	---	---

การใช้คำศัพท์ที่ยาก มีเพียง 2% เท่านั้น แต่เป็นภาษาที่สละสลวย เช่น ใบเขียนซีของศาลเจ้าได้ฮงกงโจวซือ กรุงเทพมหานคร ใบที่ 41

สีลืบเอ็ดเหมือนพฤษ์แห่งในคิมหันต์	พบวันตักใบได้ชุ่มชื่น
พระพิรุณหนุนปลูกทุกวันคืน	กลับฟูพื้นสดสะอาดประหลาดตา

นอกจากลักษณะการใช้ภาษาดังกล่าวข้างต้น ยังมีใบเขียนซีในบางแห่ง ใช้ถ้อยคำด้วยภาษาสมัยใหม่ สำนวนวัยรุ่น หรือศัพท์แสลง อีกทั้งมีคำยืมจากภาษาต่างประเทศด้วย เท่าที่พบมีเพียง 2% พบเพียงแห่งเดียวคือ ใบเขียนซีของศาลเจ้าพ่อมอดินแดง จ.ขอนแก่น เช่น

ใบที่ 2

ท่านที่ได้รับใบนี้ย่อมซีซัด	ช่วงติดขัดสารพัดตั้งนัดหมาย
เรื่องลุ่นเกรตยอบแยบแทบใจวาย	ลุ้นจนตายยังได้เอฟเจิบอุรา
ถามถึงแฟนแร้นแค้นแสนสาหัส	รักวิบัติต้องห้ามยามศึกษา
เอ่ยขอเงินพ่อแม่แม่จรงิงนา	ส่งสารมาสุดขยี้งปวดใจ
จะเสี่ยงโชคโรคพนันขันสู่เขา	มีแต่เศร้ากับเสียสุดขานไซ
ระยะนี้ควรจูดุดไป	จงทำใจแม่เมตตาท้าวหน้าเอย

การที่ใบเขียนซีของศาลเจ้าพ่อมอดินแดงใช้ภาษาสมัยใหม่ สำนวนวัยรุ่น และศัพท์แสลง เพราะศาลเจ้าพ่อมอดินแดงตั้งอยู่ในเขตของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ดังนั้นผู้มาเสี่ยงทายเขียนซีจึงเป็นนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ สำนวนภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาวัยรุ่น เพื่อให้ผู้อ่านอ่านแล้วสนุกสนาน เพลิดเพลิน

3.3.2.2. การใช้สำนวนในใบเขียนซีภาษาไทย

การใช้สำนวนความเปรียบในใบเขียนซีภาษาไทยนับว่าเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งในภาษาเขียนซี ทั้งนี้อาจมีอิทธิพลมาจากภาษาจีน เพราะในระยะเริ่มแรกของการแต่งใบเขียนซีเป็นภาษาไทยนั้นอาศัยใบเขียนซีภาษาจีนเป็นแบบอย่าง ดังนั้นจึงรับอิทธิพลการใช้สำนวนความเปรียบมาใช้ด้วย ระยะแรกเนื้อหาของความเปรียบก็คล้ายกับใบเขียนซีภาษาจีน แต่ต่อมาผู้แต่งใบเขียนซีได้ใช้ความเปรียบที่มีเนื้อหาซึ่งคนไทยเข้าใจและรู้จักกันดี ได้แก่ เปรียบเทียบกับบุคคลในพุทธประวัติ หรือ พุทธชาดก เปรียบเทียบกับตัวละครในวรรณคดี และการเปรียบเทียบกับธรรมชาติ

ก. เปรียบเทียบกับบุคคลในพุทธประวัติหรือชาดก การเปรียบเทียบประเภทนี้ พบประมาณ 25% นับว่ามีปริมาณมากพอควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้แต่งคำทำนายเขียนชื่อภาษาไทยโดยมากจะเป็นผู้ที่อยู่ในวงการศาสนา ซึ่งอาจจะเป็นพระภิกษุที่ทรงความรู้ หรือผู้ที่เคยบวชเรียนมาแล้ว ดังนั้นจึงนำความรู้ทางพุทธศาสนา อันได้แก่ พุทธประวัติชาดกมาสอดแทรกในเนื้อหาของเขียนชื่อ ได้แก่

ใบเขียนชื่อของวัดพัฒนาราม จ. สุราษฎร์ธานี ใบที่ 5	
ที่ 5 ว่าพระโพธิสัตว์ราช	เสวยชาติเป็นราชามหาศาล
นามพระเวสสันดรยอดชายชาญ	บริวารยศลาภออบอุดม
แก้วเงินทองไปรยมาตารดาช	พิรุณประหลาดบุญฤทธิ์ประสิทธิ์สม
ลาภลาภโกภิญโญยิ่งอุดม	เป็นเสริจสมมในรสปรากฏครัน
ใครจับได้ถูกใบที่ 5 นี้	ตำราทายว่าดีทุกสิ่งสรรพ
สุขโสมนัสขึ้นทุกคืนวัน	สารพันคิดไว้จะได้จริง
ถ้าเป็นชายจะได้ลาภยศคู่	จะเฟื่องฟูชื้อระบือยิ่ง
เป็นผู้ร้น้อยก็จะมีที่พึ่งพิง	เป็นผู้หญิงก็จะได้สมใจเออย

ข. การเปรียบเทียบกับตัวละครในวรรณคดีไทย พบประมาณ 15% วรรณคดีที่นำตัวละครมาเปรียบเทียบ เช่น วรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ ตัวละครที่นำมาเปรียบเทียบ คือ พระราม นางสีดา พิเภก ทศกัณฐ์ นางเบญจกาย นกสดาญ์ ได้แก่

ใบเขียนชื่อของศาลเจ้าล้านารายณ์ จ.ลพบุรี ใบที่ 31	
เลขที่ 31 ได้เมื่อพระรามเศรี	จากสีดาดวงเนตรพิศมัย
แต่บรรดาของซึ่งเราพึงใจ	จะพลัดพรากจากไกลให้หมางเมิน
ที่เคยสุขก็ทุกข์ระทมทับ	จะแคบคับอกใจให้ขัดเขิน
หมั่นกราบไหว้บาปกรรมที่กำเกิน	บุญบังเอิญช่วยบ้างคงบางเบา
จงยับยั้งซึ่งใจเสียให้ตี	เหมือนหนึ่งจามจุรีรักษาขน
ใครได้ใบนี้ว่ามีเคราะห์	ต้องสะเตาะด้วยน้ำมนต์
ให้เสงี่ยมเจียมตนและวาจา	ต่อปีหน้าจึงจะเหมาะหมดเคราะห์เออย

นอกจากตัวละครในเรื่องรามเกียรติ์ที่ยกมาเปรียบเทียบแล้ว ยังพบว่ามีกรนำตัวละครในเรื่องขุนช้างขุนแผนมาเปรียบด้วย ดังเช่น ใบเขียนชื่อของวัดเชตุพนวิมลมังคลาราม (วิหารพระพุทธโลกนาถ) กรุงเทพมหานคร ใบที่ 14

จะเบิกบานสุขผ่านวิมานแมน	ใบที่สิบสิ่งดงามอร่ามแสน
กลับจากเวียงเชียงใหม่มีชัยแน่	ดูขุนแผนเสร็จศึกศึกคะนอง
จะทำการงานโตในใจปอง	ความชอบแปล้เปรมใจไม่มีหมอง
อันศัตรูคู่ล้างจะห่างเหิน	เข้าทำนองแนบเนียนไม่เวียนวน
	กะกำเกินอย่างใดไม่ได้ผล

รังแต่แพภัยทั่วทุกตัวตน
คงจะได้สมปองทำนองคิด
ถามถึงบุตรเป็นบุรุษสุดหทัย

ถามถึงคู่ชู้สมที่สมใจ
ทั้งญาติมิตรพรั่งพร้อมล้อมไสว
ใครเสี่ยงได้ไบนีเป็นศรีเอยฯ

ค. เปรียบเทียบกับธรรมชาติ พบประมาณ 60% ไบเขียมซีภาษาไทยที่เปรียบเทียบกับธรรมชาติมีลักษณะคล้ายกับในไบเขียมซีภาษาจีน คือเปรียบเทียบกับสิ่งที่คนทั่วไปรู้จักและเข้าใจได้ง่าย เช่น เปรียบเทียบกับ พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว ต้นไม้ หรือสัตว์ ตัวอย่างเช่น ไบเขียมซีของศาลเจ้าแม่สามमुख จ.ชลบุรี ใบที่ 17

นิมิตรดีมากในไบนี
กิจการใดยังทำไปยิ่งเห็นทาง
แม้ความรักก็จะได้สมใจนี้
ทั้งลาภยศบริบูรณ์เพิ่มพูลชัย

เหมือนแสงสีสุริยาดอนฟ้าสง
แสงสว่างแจ่มจรัสยิ่งชัดเจน
เรื่องทำศึกกับคู่ความเราสู้ได้
บุญทำให้ผลสนองต้องเจริญ

จากตัวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าเนื้อหา และการใช้ภาษาในไบเขียมซีทั้งภาษาจีน และภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะตัว แม้ว่าไทยจะรับเอาวิธีการเสี่ยงทายเขียมซีตลอดจนเนื้อหาในไบเขียมซีมาจากจีน แต่ต่อมาได้ดัดแปลง จนคลาดเคลื่อน แตกต่างไปจากเดิมมาก ไบเขียมซีภาษาไทยค่อยๆ มีลักษณะเป็นไทยมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งมองไม่ออกว่าเป็นการรับวัฒนธรรมมาจากสังคมอื่น

นอกจากเขียมซีภาษาไทย ภาษาจีนแล้ว ยังมีไบเขียมซีภาษาอังกฤษด้วย ด้านเนื้อหาในไบเขียมซีภาษาอังกฤษผู้วิจัยไม่ได้นำมาเป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพราะไบเขียมซีภาษาอังกฤษเป็นการแปลมาจากภาษาไทย ดังนั้นรูปแบบ เนื้อหา และการใช้ภาษาจึงไม่มีลักษณะเฉพาะตัว

4. การแพร่กระจายของไบเขียมซี

จากการสำรวจและเก็บข้อมูลพบว่ามีไบเขียมซีอยู่จำนวนมากมีเนื้อหาเหมือนกัน และมีไบเขียมซีบางส่วนที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าคงเป็นการคัดลอกต่อ ๆ กันมา ดังนั้นในบทนี้จะทำการศึกษาวิเคราะห์ใน 2 หัวข้อคือ วิธีการแพร่กระจายและความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากกระบวนการแพร่กระจาย

4.1. วิธีการแพร่กระจายของไบเขียมซี มี 3 ลักษณะ ดังนี้คือ การแปล การคัดลอก การดัดแปลง

4.1.1. การแปล

การแปลไบเขียมซีจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย มีวิธีการแปลอยู่ 2 อย่าง คือแปลแบบตัวต่อตัว และแปลแบบสรุปความ การแปลแบบตัวต่อตัว เป็นการแปลหรือถอดความทุกตัวอักษรโดยมุ่งหวังจะรักษาเนื้อความเดิมไว้ทั้งหมด เช่น ไบเขียมซีของวัดพนัญเชิง จ. ออยุธยา ศาลเจ้าพ่อเสือ กรุงเทพมหานคร ศาลเจ้ากวนอู จ. เชียงใหม่ เป็นต้น ส่วนแปลแบบสรุปความ เป็นการแปลแบบถอดความเฉพาะใจความ

สำคัญของต้นฉบับ บางทีอาจจะมีการตัดทอน หรือเพิ่มเติมข้อความบางอย่างเข้าไป เช่น ไบเซียมซีของวัด
กัลยา กรุงเทพมหานคร ศาลเจ้าแม่สามมุข จ. ชลบุรี

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างของไบเซียมซีที่แปลมาจากภาษาจีน ของวัดพนัญเชิง จ.อยุธยา
และวัดกัลยา เซียมซีของ 2 วัดนี้ แปลมาจากต้นฉบับภาษาจีนที่เหมือนกัน แต่มีวิธีแปลที่ต่างกัน ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

ต้นฉบับภาษาจีนใบที่ 1

聖 聖 陰	第一號	1 號
角聲三弄鶯		無風心自寒
勸君休愁慮		合營人馬安
	解曰	
貴人扶持		諸事有禮
眼前未遂		向後遇時
前程有路		喜得平安
骨肉和順		到老雙全

ก. คำแปลแบบตัวต่อตัว

วัดพนัญเชิง ซ้ำปอสุดกง ที่ 1

ทอดไม้ได้ที่ 1 คำว่าอันหมายอัน ที่ 2 คำว่าอันหมายอัน ที่ 3 คำว่า 2 อัน หรือตัวที่ 1 มีอธิบายย่อ ๆ
4 ข้อ ข้อ 1 ทำนายว่า บ้านเรือนของท่านมีผู้มีบุญคุ้มครองรักษา จงสังเกตในวันดีคืนดีจะมีเสียงที่บนหลังคา
บ้านเรือนท่านดังเป็น 3 เสียง ข้อ 2 ทำนายว่าเวลานี้ใจท่านกำลังหนาวสั่นสะเทือนใจอยู่ในเรื่องที่เกิดขึ้น
ประจวบตั้งหน้าหวาดหน้าค้ำ ข้อ 3 ทำนายว่า ในเรื่องที่ท่านวิตกวิจารณ์อยู่นั้น ท่านไม่ต้องถล่ออย่าง
ทุกซีไปเลย ข้อ 4 ทำนายว่า ในครอบครัวซึ่งอยู่ในความคุ้มครองของท่านก็ไม่มีทุกข์เกิดขึ้น

อธิบายอีก 8 ข้อ ข้อ 1 ทำนายว่า ท่านจะได้รับความคุ้มครองโอบอ้อมอารีย์จากผู้มีบุญโดยแท้ ข้อ 2
ทำนายว่า การงานที่ท่านประกอบอยู่นั้นถูกต้องด้วยประการทั้งปวง ข้อ 3-4 ทำนายร่วมกันว่า สิบไป
เบื้องหน้าถึงจะได้ประสบผลแห่งความดี แต่ท่านต้องระวังอุปสรรคทุกทางแต่ไม่สู้สำคัญนัก อุปสรรคนั้นเกิด
จากบุคคลในครอบครัวหรือร่วมงานนั้น ข้อ 5 ทำนายว่า ต่อจากอุปสรรคแล้วสิบไปเบื้องหน้าท่านจึงจะได้
ปรารถนา ข้อ 6 ทำนายว่า อารยะจะเกิดกับท่านเมื่อปลายทาง ข้อ 7 ทำนายว่า วงศ์ญาตินั้นเป็นที่อาศัย
ช่วยเหลือนำทางท่านประจวบตั้งเนื้อและกระดูกจึงมีความสามัคคีไว้ให้แน่น ข้อ 8 ทำนายว่า ความสุขความ
เจริญที่ได้รับนั้นจะสมบูรณ์เมื่อแก่

ข. คำแปลแบบสรุปความ เข็มซีของวัดกัลยา (ชำปอกง)

ใบที่หนึ่งสมมาดปรารณา ทายไว้ว่ามีคนชูปอุปถัมภ์ หมายถึงใดที่ในจิตต์จะคิดทำ ว่าคงสำเร็จการประมาณมี แต่ช้า ๆ จึงจะสมอารมณ์ปอง ทั้งพวกพ้องปริเปรมเกษมศรี ว่าอยู่เย็นเป็นสุขทุกเดือนปี แม้นในนี้ถ้าตามโรคที่โลกกาย ว่าคงจะเบาบางเหมือนอย่างว่าหรือตามหาลูกหนีน้องหนาย ว่าคงจะพบพักตร์เหมือนทักทาย หรือตามหมายหาลากไม่หยาบคำ ว่าช้า ๆ คงสมอารมณ์นึก ได้ก้องกึกเหล่ากอเป็นขอน้ำ ตามหาคู่ดีนักเหมือนชักนำขอจบคำที่หนึ่ง รำพึงเออ ฯ

ตอนท้ายของใบเข็มซีของวัดกัลยา (ชำปอกง) กรุงเทพมหานคร มีการระบุชื่อผู้แปลด้วยโดยกล่าวไว้ดังนี้ ชำพเจ้าแช่สอง ชื่อ เปลี่ยน เป็นผู้แปลเข็มซีจีนเป็นไทยถวาย ท่านทั้งหลายอย่าได้ติเตียนว่าเป็นคำกลอน เพราะของจีนเขาก็เป็นคำกลอนเหมือนกัน

จากตัวอย่างข้างต้นสันนิษฐานว่า วัดพนัญเชิงคงจะแปลก่อน แม้ว่าจะรักษาเนื้อความเดิมไว้ทุกอย่าง แต่ไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีบางตอน เข้าใจยาก ดังนั้นต่อมานายเปลี่ยน แช่สองจึงได้แปลใหม่แล้วแต่งเป็นคำกลอน มีสัมผัสและเนื้อความไพเราะ ทำให้อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย จากข้อมูลในการทำวิจัยนี้ พบว่า ส่วนวนของวัดกัลยานี้แพร่หลายไปในหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็ต้นฉบับในการคัดลอก หรือเป็นแบบอย่างในการดัดแปลง ล้วนแต่อาศัยสำนวนของวัดกัลยาเป็นหลักทั้งสิ้น

4.1.2. การคัดลอก

จากระยะแรกเมื่อมีการใบแปลเข็มซีภาษาจีนเป็นภาษาไทยแล้ว วัดบางแห่งไม่มีใบเข็มซีเป็นของตนเอง ดังนั้น จึงมีการคัดลอกใบเข็มซีจากวัดที่มีการแปลเอาไว้แล้ว นำไปใช้ในวัดของตน โดยเลือกลอกจากวัดที่มีใบเข็มซีสำนวนไพเราะ และเข้าใจง่าย วิธีการคัดลอก มีอยู่ 2 อย่างคือ คัดลอกทุกใบ และคัดลอกเฉพาะบางใบ

การคัดลอกหรือนำใบเข็มซีจากวัดอื่นมาใช้ทั้งชุด ดังนั้นเนื้อความ และรูปแบบจึงเหมือนต้นฉบับเดิมทุกประการ ได้แก่ ใบเข็มซีของวัดพระปฐมเจดีย์ ศาลกรมหลวงชุมพร จ.ภูเก็ต วัดบางลำภู จ.เพชรบุรี วัดพิบูลทอง จ.สระบุรี และวัดพระพุทธโสธร จ.ฉะเชิงเทรา เข็มซีของ 5 แห่งนี้มีเนื้อความเหมือนใบเข็มซีของวัดกัลยา (ชำปอกง) กรุงเทพมหานคร ทุกประการ สันนิษฐานว่าคงนำใบเข็มซีของวัดกัลยาไปใช้ แต่มีบางแห่งเพิ่มเติมข้อความบางอย่างเข้าไปด้วย เช่น เพิ่มการสรุปโชคชะตา และแนะนำวิธีแก้ไข ได้แก่ ใบเข็มซีของวัดพระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม ในส่วนชื่อผู้แปลใบเข็มซีที่ปรากฏในใบเข็มซีของวัดกัลยา (ชำปอกง) กรุงเทพมหานคร จะไม่ปรากฏในที่อื่นๆ ดังนั้นผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ใบเข็มซีของวัดกัลยาคงเป็นต้นฉบับให้แก่วัดอื่น ๆ เพราะเป็นใบเข็มซีที่มีมานานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5¹¹

¹¹ ประยงค์ อนันทวงศ์ แลหลังจีน กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น 2525. หน้า 35

ใบเขียนซีในบางแห่งมีเนื้อความเหมือนกับใบเขียนซีในหลายแห่ง สันนิษฐานว่า คงเป็นการคัดลอกจากหลาย ๆ แห่ง และคัดลอกจากแต่ละแห่งโดยคัดลอกเฉพาะบางใบเท่านั้น ดังนั้นจึงสันนิษฐานไม่ได้ว่า แห่งใดเป็นต้นฉบับ วิธีการนี้นับว่าเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งในการสร้างเขียนซีชุดใหม่

4.1.3. การดัดแปลง

การดัดแปลงเป็นการแต่งหรือคัดลอกเขียนซีโดยดัดแปลงเนื้อหาบางตอนให้ต่างไปจากเดิม ในข้อนี้ก็สรุปไม่ได้ว่าเขียนซีแห่งใดเป็นต้นฉบับ และแห่งใดเป็นฉบับที่ดัดแปลงมา ดังตัวอย่างเช่น

	ใบเขียนซีของศาลหลักเมือง	ใบเขียนซีของ วัดพระปฐมเจดีย์
	จ. ขอนแก่น	จ. นครปฐม
ใบที่ 4	ใบที่สี่ชี้ชัดความพลัดพราก เหมือนต้องจากคูไปไกลสถาน	ใบที่สี่นี้ชี้เหมือนไกลคู่ มิได้รู้พานพบประสบสอง
ใบที่ 9	ใบที่เก้าเค้าความอุปมา ตัวมีจลาจลสุดได้หลุดถอน ประเสริฐสรรพกลับร่างเป็นมังกร แม้จะจรหาลากจงทราบดี	(ขึ้นต้นด้วยวรรครับ) ใบที่เก้าเค้าชัดตัวมีจลา จะกลายเป็นมังกรเหมือนก่อนมา คิดไปหาลามผลด้วยกลใด

นอกจากการดัดแปลงสำนวนภาษาบางตอนของใบเขียนซีคนละแห่งแล้ว ยังมีการดัดแปลงสำนวนภาษาบางตอนของเขียนซีในวัดเดียวกัน ดังตัวอย่าง เขียนซีของวัดพุทธฉาย จ.สระบุรี

ใบที่ 23	ใบที่ 27
ใบที่ยี่สิบสามความว่าเกตราใหญ่ ซึ่งแล่นไปในมหาธาตุนันท์ ขนบรทุกลินค้ำอยู่อาจิน ไม่หมดสิ้นมิสูญทุกคืนวัน ใครเสี่ยงได้ไบนีว่าตึก ลากันจักเนื่องนองเป็นของขวัญ จะค้าขายก็มีผลดีครัน อย่างได้พริ้นความคิดตามจิตปอง ถ้าจะถามหาชู้เนื้อคู่สร้าง ประเสริฐอย่างแสนดีไม่มีสอง จะสมเนื้อสมรักสมศักดิ์ครอง ไม่มีหมองคงสุขทุกเวลา ถามคนเจ็บว่าจะคลายจะหายขาด	ใบที่ยี่สิบเจ็ดความว่าเกตราใหญ่ ซึ่งแล่นไปในมหาธาตุนันท์ ขนบรทุกลินค้ำอยู่อาจิน ไม่หมดสิ้นมิสูญทุกคืนวัน ใครเสี่ยงได้ไบนีว่าตึก ลากันจักเนื่องนองเป็นของขวัญ จะค้าขายก็มีผลดีครัน อย่างได้พริ้นความคิดตามจิตปอง แม้จะถามหาชู้เนื้อคู่สร้าง ประเสริฐอย่างแสนดีไม่มีสอง จะสมเนื้อสมรักสมศักดิ์ครอง ไม่มีหมองคงสุขทุกเวลา ถามคนเจ็บว่าจะคลายจะหายขาด

แม่น้ำวิวาทเรื่องเป็นความตามกล่าวหา
จะชนะสมถวิลตั้งจินดา
ตั้งลากกล่าวแจ้งแฉงเอย ฯ

ข้อวิวาทเรื่องเป็นความตามกล่าวหา
เขาแพ้วรายย่อยยับอัปปรา
เสียงลากไบนี่ตีนักเอย ฯ

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้คำและสำนวนให้แตกต่างออกไปในลักษณะนี้ นับว่าเป็นการตัดแปลงเนื้อหาเชื่อมชีวิตหนึ่ง

จะเห็นได้ว่าการแพร่กระจายของใบเชียมซีมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ การแปล การคัดลอก และการตัดแปลง ทั้งสามวิธีนี้เป็นวิธีการแพร่กระจายซึ่งมีมาแต่เดิม ปัจจุบันมีวิธีการแพร่กระจายอีกอย่างหนึ่ง คือ การจำหน่ายใบเชียมซี วิธีการนี้นับว่าเป็นวิธีการแพร่กระจายที่ทำให้เชียมซีแพร่หลายไปได้กว้างไกลอีกวิธีหนึ่ง

4.2. ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากระบวนการแพร่กระจาย

กระบวนการแพร่กระจายที่มีผลทำให้เนื้อหาเกิดความคลาดเคลื่อนไปจากเนื้อหาของต้นฉบับเดิม ได้แก่ การแปล และการคัดลอก ดังจะแบ่งหัวข้อศึกษา เป็น 2 หัวข้อดังนี้ ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการแปล และความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการคัดลอก

4.2.1. ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการแปล มี 3 ลักษณะคือ การตัดทอน การเพิ่มเติม การเปลี่ยนแปลง

ก. การตัดทอน

การแปลใบเชียมซีจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยหากมีข้อความที่เข้าใจยากหรือไม่สำคัญ ผู้แปลก็จะตัดทอนความนั้นออกไป เช่น ใบเชียมซีของศาลเจ้าแม่สามमुख จ.ชลบุรี ใบที่ 14

管鮑交結情義長 各齊其主各忠良
 終歸齊候義如舊 今世何尋此等人。

อันเพื่อนกินหาได้ไม่ลำบาก	แต่เพื่อนตายชียากดุจงมเข็ม
มหาสมุทรสุดกว้างถมไม่เต็ม	เขาทะเลลึกเพราะเราทะเลเบาปัญญา
อย่างเชื่อใจใครง่ายให้มากนัก	จะสูญเสียของรักที่ยากหา
ครั้นเราทุกข์เพื่อนเขาสุขไม่นำพา	อาจพาลให้เราชำระกำทรวง
เสียงไบนี่แม้ไม่ติดต้องทุกข์	บุญปางก่อนจะนำสุขมาทีหลัง
ลึงแวงล้อมรอบกายให้ระวัง	แล้วทุกอย่างป้องกันได้หมคภัยเอย

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าในภาษาจีนมีการกล่าวถึง กวนจงและเป่าซูเอี้ย (管仲 鮑叔牙) เป็นบุคคลในประวัติศาสตร์จีนยุคชุนชิว (ก่อน ค.ศ. 770 - 221 ปี) ทั้งสองคนเป็นเพื่อนรักที่รู้จักกันมาก แต่เมื่อแปลเป็นภาษาไทยไม่ได้กล่าวถึงชื่อของทั้งสองคนเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ผู้แปลเข้าใจว่าคนไทยทั่วไปไม่รู้จักบุคคลทั้งสอง แต่การแปลก็ยังคงรักษาเนื้อความไว้เหมือนดังเดิม โดยแปลว่า อันเพื่อนกินหาได้ไม่ลำบาก แต่เพื่อนตายชียหายากดุจงมเข็ม

ข. การเพิ่มเติม

การแปลข้อความในภาษาจีนบางแห่งผู้แปลก็เพิ่มเติมข้อความที่เป็นสำนวนเข้าไปเพื่อให้คนไทยอ่านแล้วเข้าใจได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นการขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น เข็มชียของศาลเจ้าเล่งจูเกียง (เจ้าแม่กวนอิม) จ.ปัตตานี ใบบที่ 60

諸事如意 萬事遂成 (คำแปล ทุกเรื่องสมปรารถนา ทุกอย่างจะสำเร็จ ผู้วิจัย)
 ตามการสิ่งใดสำเร็จ ตามหาลามมีผลแน่นอน ตามการค้าจะเพิ่มพูนดี
 ตามป่วยไข้จะหาย ตามเป็นความชนะ ตามอยู่บ้านหรือออกจากบ้านก็มีความสุขเหมือนกัน

จะเห็นได้ว่าภาษาจีนกล่าวแต่เพียงว่า ทุกเรื่องสมปรารถนา ทุกอย่างจะสำเร็จ แต่เมื่อแปลเป็นภาษาไทยจะแจ่มแจ้งเป็น ลาม การค้า ป่วยไข้ การเป็นความ การเดินทาง ทำให้อ่านแล้วเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

ค. การเปลี่ยนแปลง

ในการแปลใบเข็มชียจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยในบางแห่งมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาให้ต่างไปจากเดิม เช่น เข็มชียของศาลเจ้ากวนอู จ.เชียงใหม่ ใบบที่ 8

地裡有黃金	伊誰能去尋
若能尋得見	鐵鏈磨成針
ท่านว่าให้ธรณีนี่มีทองอยู่	ใครเป็นผู้รู้แหล่งแสวงหา
หากเสาะได้ดังที่จินตนา	เท่ากับว่างมเข็มในนที

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในฉบับภาษาจีน กล่าวว่ 鐵鏈磨成針 หมายถึง ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม แต่เมื่อแปลเป็นไทยผู้แปลแปลว่า งมเข็มในนที แม้ว่าจะเป็นสำนวนความเปรียบคนละสำนวน แต่ความหมายก็ไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะต่างก็เป็นการเปรียบเทียบการกระทำที่ทำได้ยากลำบาก

4.2.2. ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการคัดลอก

ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการคัดลอก ได้แก่ ความคลาดเคลื่อนในด้านอักขรวิธี เช่น การใช้พยัญชนะต้น ตัวสะกด ตัววรรณยุกต์ ต่างไปจากต้นฉบับ หรือคัดลอกแล้วตกคำบางคำไป เช่น

ใบเข็มชียของวัดพระใหญ่

จ. ชลบุรี

ใบบที่หนึ่งพยากรณ์สุนทรเจलय
 ด้วยกุศลบุญสร้างปางก่อนเคย
 จะน้อมนำให้เสบายและเบิกบาน
 ท่านจะมีถิ่นฐานบ้านสำนัก

ใบเข็มชียศาลเจ้าแม่ทับทิม

จ. ลำปาง

ใบบที่หนึ่งพยากรณ์สุนทรเจलय
 ด้วยกุศลบุญสร้างปางก่อนเคย
 จะน้อมนำให้สะบายและเบิกบาน
 ท่านจะมีถิ่นฐานบ้านสำนัก

และยศศักดิ์สิ่งห้อมพร้อมสมาน
 ทั้งข้าทาสทรรพย์สิ้นศฤงคาร
 ทุกทิววารสุขนี้ไม่มีคลาย
 เปรียบเป็นเช่นพญาราชสีห์
 ซึ่งล้วนมีบริวารนั้นมากหลาย
 คอยพิทักษ์รักษาล้อมอยู่รอบกาย
 จะมีวายุสุขซาบอาบทรงเอย ฯ
 โขคของท่านประเสริฐนักแล

และยศศักดิ์สิ่งห้อมพร้อมสมาน
 ทั้งข้าทาสทรรพย์สิ้นศฤงคาร
 ทุกแรมวารสุขนี้ไม่มีคลาย
 เปรียบเห็นเช่นพญาราชสีห์
 ซึ่งล้วนมีบริวารนั้นมากหลาย
 คอยพิทักษ์รักษาล้อมอยู่รอบกาย
 จะมีวายุสุขซาบอาบทรงเอย ฯ
 โขคของท่านประเสริฐ

จากตัวอย่างข้างต้นสันนิษฐานได้ว่า ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการคัดลอกนี้อาจเกิดได้ด้วยเหตุ 2 ประการ ประการแรก คัดลอกโดยตั้งใจให้มีความคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับเดิม เพราะจะได้มีลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนของที่อื่นทั้งหมด ประการที่สอง เป็นความผิดพลาดของผู้ลอกเอง คือ คัดลอกโดยความไม่ละเอียดรอบคอบ จึงเกิดความคลาดเคลื่อนขึ้น

5. สรุป อภิปรายและข้อเสนอ

5.1. สรุป จากการศึกษาวิจัยภาษาเขียนหรือสรุปได้ว่า การเสียดายเขียนเพิ่มเติมเป็นของชาวจีน เพราะตั้งแต่การเรียกชื่อก็เป็นคำยืมมาจากภาษาจีนกันแต่จิว ในระยะแรกโบเขียนมีแต่ภาษาจีนเท่านั้น ต่อมาจึงมีผู้คิดแปลเขียนเป็นภาษาไทย การแปลเขียนในระยะเริ่มแรกยังคงรักษารูปแบบและเนื้อหาของจีนไว้ เมื่อการเสียดายเขียนแพร่หลายมากขึ้นในหมู่คนไทย จึงมีผู้คิดแต่งโบเขียนขึ้นเอง โดยมีรูปแบบเนื้อหา และการใช้ภาษาเป็นไทยมากขึ้น ดังนั้นรูปแบบและเนื้อหาในโบเขียนมีภาษาจีนที่คนไทยไม่คุ้นเคย หรือที่เข้าใจยากก็จะค่อย ๆ หายไป เช่น ระดับโศกชะตา การยกบุคคลในประวัติศาสตร์จีนขึ้นมาเปรียบเทียบ หรือคำทำนายที่มีเนื้อหากว้าง ๆ ซึ่งไม่ได้ตอบปัญหาอะไรชัดเจน แต่จะมีรูปแบบและเนื้อหาที่คนไทยรู้จักหรือคุ้นเคยเข้าไปแทนที่ เช่น เปรียบเทียบกับตัวละครในวรรณคดีไทย หรือพุทธประวัติ การให้คติธรรม หรือพุทธภาษิตปัจจุบันเป็นรูปแบบและเนื้อหาของเขียนที่คนไทยแต่งขึ้นเอง จะไม่มีลักษณะของจีนเหลืออยู่เลย แม้แต่การเรียกชื่อโบเขียน ในสถานที่บางแห่งจะไม่ใช้คำว่า เขียน ซึ่งเป็นการยืมจากภาษาจีน แต่จะใช้คำในภาษาไทยแทน ได้แก่ คำว่า คำพยากรณ์เสียดาย โบเสียดาย โบเสียดโชค

ด้านวิธีการเสียดายแต่เดิมนั้นส่วนใหญ่เสียดายโดยวิธีเขย่ากระบอกเขียนซึ่งสิ้น แต่พอการเสียดายเขียนแพร่หลายเข้ามาในหมู่คนไทย ได้มีการคิดหาวิธีการเสียดายใหม่ ๆ เพื่อมิให้เกิดความเบื่อหน่ายซ้ำซากจำเจ วิธีการใหม่ ๆ ได้แก่ การหมั่นกล้อ การเปิดหนังสือ การหยอดเหรียญในตู้เขียน ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการเสียดายเขียน

ภาษาเขียนทั้งภาษาจีนและภาษาไทย ล้วนมีลักษณะเฉพาะทั้งในด้านรูปแบบเนื้อหา และการใช้ภาษา ลักษณะเด่นของภาษาเขียน คือ การใช้สำนวนความเปรียบเป็นศิลปะการใช้ภาษาอย่างหนึ่งที่

ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเกิดภาพพจน์ได้ชัดเจน โดยที่ใช้คำน้อยแต่ได้ภาพพจน์ที่เข้าใจง่าย เหมาะกับเนื้อที่ที่มีจำกัด

เนื้อหาของใบเขียนซีทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน สรุปได้ว่าส่วนใหญ่คำทำนายจะเป็นการตอบปัญหาพื้นฐานในชีวิตคนเราทั้งสิ้น ได้แก่ ชีวิตครอบครัว บุตร ความรัก คู่ครอง การงาน การเงิน การเดินทาง ของหาย สุขภาพ เป็นต้น แต่เนื้อหาของเขียนซีภาษาจีนจะมีเนื้อหากว้าง ๆ ไม่ตอบปัญหาเฉพาะเจาะจง ขึ้นอยู่กับปัญหาที่ต้องการจะถาม แล้วตีความเนื้อหาของเขียนซีให้สอดคล้องกับปัญหา ส่วนเนื้อหาของใบเขียนซีภาษาไทย จะตอบปัญหาชัดเจน เป็นเรื่อง ๆ ไป ในจุดนี้นับว่าเขียนซีภาษาไทยลดขั้นตอนในการเสี่ยงเขียนซีให้สั้นลงไปด้วย เพราะโดยมากเนื้อหาในเขียนซีภาษาจีนไม่ตอบปัญหาอะไรชัดเจน จำเป็นต้องอาศัยผู้รู้ที่อยู่ตามศาลเจ้าหรือวัด ช่วยตีความเนื้อหาในเขียนซีให้ แต่เมื่อคนไทยเขียนเขียนซีขึ้นเอง จึงเขียนเนื้อหาเขียนซีอย่างชัดเจนตอบปัญหาเป็นเรื่อง ๆ ไป เมื่อเสี่ยงทายใบเขียนซีแล้ว ผู้เสี่ยงก็สามารถอ่านคำทำนายได้เอง ไม่ต้องไปอาศัยผู้รู้คอยตีความให้

ต่อมาเนื้อหาของเขียนซีภาษาไทยมีการพัฒนามากขึ้น กล่าวคือ มีการเพิ่มเติมสอดแทรกคติธรรมลงไปใบเขียนซีด้วย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะทางวัดหรือทางศาลเจ้าต้องการจะเตือนสติผู้ที่มาเสี่ยงทายเขียนซีในบางแห่งมีการแนะนำวิธีแก้ไขความทุกข์หรือโชคร้ายโดยการแนะนำให้ไหว้พระ ทำบุญ ใ้บาตร เป็นต้น นับว่าเป็นการสอนให้ทำความดี สอนให้รู้จักปฏิบัติธรรมทางอ้อม ปัจจุบันมีการสอนธรรมะในใบเขียนซี หรือที่เรียกว่า เขียนซีสอนธรรมะ นับว่าเป็นการพัฒนาถึงจุดสูงสุดของเนื้อหาเขียนซีภาษาไทยเพราะสามารถใช้เขียนซีเป็นเครื่องมือในการสอน และเผยแพร่พุทธศาสนาได้

การแพร่กระจายของใบเขียนซีในประเทศไทย มีอยู่ 3 วิธี คือ การแปล การคัดลอก การดัดแปลง ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากกระบวนการแปลมี 3 ลักษณะคือ การตัดทอน การเพิ่มเติม และการเปลี่ยนแปลง ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากกระบวนการคัดลอก คือ การใช้อักษรวิธีคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับเดิม โดยมีสาเหตุ 2 ประการ คือ ผู้คัดลอกตั้งใจให้คลาดเคลื่อนไปจากเดิมเพื่อจะได้มีลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนกับของเดิม หรือคัดลอกด้วยความประมาทเลินเล่อ

เนื้อหาและการเสี่ยงเขียนซีมีการพัฒนามาตลอด เริ่มจากรับวัฒนธรรมจากภายนอก(จากจีนมาเป็นไทย) และพัฒนาจนทำให้มีเอกลักษณ์เป็นไทย อีกทั้งพัฒนาดังขึ้นมีความเป็นนานาชาติ (แปลเป็นภาษาอังกฤษ) ด้านวิธีการเสี่ยงทายก็มีการพัฒนาทำให้ง่ายขึ้น กระทั่งได้พัฒนาจนได้นำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการเสี่ยงทายด้วย สถานที่เสี่ยงเขียนซีก็มีการขยายตัวจากวัด ศาลเจ้า โรงพยาบาล จนกระทั่งเข้าไปในตลาด ร้านอาหาร และศูนย์การค้าใหญ่ๆ

จะเห็นได้ว่าการเสี่ยงเขียนซีมีประโยชน์ต่อคนในสังคม ดังนั้นจึงได้ถูกถ่ายทอดจากสังคมจีนมายังสังคมไทย และดำรงอยู่ในสังคมไทยเป็นเวลายาวนาน จนกลายเป็นที่รู้จักและแพร่หลายอยู่ในหมู่มุคนไทยทั่วไป

5.2. อภิปราช

การเสี่ยงเชียมซีมีมาตั้งแต่โบราณ สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันอย่างไม่ขาดสาย อีกทั้งวิธีการเสี่ยงทาย รูปแบบและเนื้อหาของเชียมซีก็มีการพัฒนามาเรื่อยๆ จนเป็นที่น่าสนใจ น่าศึกษาว่าเหตุใดเชียมซียังคงอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน

การเสี่ยงทาย หรือการทำนายเป็นสิ่งที่มียุอยู่ในสังคมทุกชาติทุกภาษา สาเหตุสำคัญที่ทำให้มีการเสี่ยงทาย เพราะความมนุษย์เราไม่มีความมั่นใจในอนาคต และมีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง บางครั้งคำทำนายทำให้คนเรามีความมั่นใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไป ไม่ว่าจะคำทำนายนั้นจะดีหรือร้ายก็ตาม ทั้งนี้เพราะคนเราสามารถเตรียมตัวเตรียมใจสำหรับรับสถานการณ์ที่ยังมาไม่ถึง หรือสามารถคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นในอนาคตได้

การเสี่ยงเชียมซีเป็นการเสี่ยงทายอย่างหนึ่ง ซึ่งเข้ามาแพร่หลายในสังคมไทยเป็นเวลานานแล้ว การที่ตกทอดมาถึงปัจจุบันได้ก็เพราะเชียมซีมีประโยชน์ต่อคนในสังคมนี้อยู่บ้าง ดังนั้นจึงยังคงดำรงอยู่ได้ พระเทพโศภณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเสี่ยงเชียมซีว่า

.....เชื่อว่าเชียมซีมีมานานแล้ว และคิดว่ามีประโยชน์เพราะเหมือนกับเป็นการรักษาโรคทางจิต ช่วยปลอบใจได้ บางครั้งสามารถสกัดกั้นความฟุ้งซ่านได้ ปกติคนเราชอบติดต่อกับสิ่งที่ไม่เป็นตัวตน ไม่ต้องการพูดสนทนาโต้ตอบ เพราะเวลาขออะไรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขออะไรก็ได้หมด ไม่มีการปฏิเสธ ไม่มีเงื่อนไข ที่สำคัญคนเรามักจะใช้คำตัดสินจากการเสี่ยงทายเป็นจุดสกัดกั้นความคิด .....¹²

ความเชื่อเกี่ยวกับการเสี่ยงเชียมซี สิ่งสำคัญในการเสี่ยงทายเชียมซี คือ ผู้เสี่ยงจะต้องมีความเชื่อ และศรัทธา แม้จะมีคนบางกลุ่มเสี่ยงเชียมซีเพื่อความสนุกแต่โดยทั่วไปเชื่อว่า หากต้องการให้คำทำนายแม่นยำ ผู้เสี่ยงต้องมีความศรัทธาเป็นสิ่งสำคัญ เชียมซีในบางแห่งมีการลงโทษผู้ที่ไม่เชื่อถือ ไม่ศรัทธา แล้วมาลองเสี่ยงเชียมซีเล่นๆ การลงโทษมีการปรับเป็นน้ำมันบ้าง เดือนให้รีบกลับไปบ้าง

ความเชื่ออีกอย่างหนึ่งคือ เมื่อเสี่ยงทายได้คำทำนายที่ไม่ดี ผู้เสี่ยงอ่านคำทำนายแล้วอาจจะไม่นำใบเชียมซีกลับไปด้วยก็ได้ เพราะเชื่อว่าฝากความไม่ดีไว้กับหลวงพ่ที่วัด ก็คือการไม่นำโชคที่ไม่ดีติดตัวกลับไปด้วย หรืออาจถือว่าการปฏิเสธหรือไม่ยอมรับคำทำนายนั้น การฝากไว้ที่วัดก็คล้ายเป็นการทิ้งความไม่ดีไว้ที่วัด ไม่นำกลับมาและเก็บมาคิดมากให้กังวลใจอีก ในบางแห่งอาจจะทำการเสี่ยงทายใหม่อีกครั้งก็ได้ เพื่อจะได้คำทำนายที่ดีกว่าเดิม จะเห็นได้ว่าการเสี่ยงเชียมซีนั้นมีให้เลือกมากกว่าหนึ่ง แต่ในบางแห่งเชื่อว่าการเสี่ยงทายในครั้งแรกจะมีความแม่นยำมากที่สุด

¹² สัมภาษณ์ พระเทพโศภณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เมื่อเดือนสิงหาคม 2533

คุณค่าของใบเขียนซีต่อคนในสังคม สิ่งที่เห็นได้ชัด คือ เนื้อหาของเขียนซีสามารถปลอบใจ หรือแก้ทุกข์ใจให้แก่ผู้เสียหายได้ เขียนซีสามารถทำให้คนรู้จักการให้ การเสียสละโดยการทำบุญถวายวัดเป็น ค่าใบเขียนซี ส่วนทางวัดหรือศาลเจ้าก็จะมีรายได้ จากการมีใบเขียนซีไว้ให้เสียหาย ประการสุดท้ายทางวัด สามารถใช้ใบเขียนซีเป็นเครื่องมือในการสอนธรรมะ สอนให้คนรู้จักทำความดี เช่น สอนให้กตัญญูต่อบิดา มารดา และต่อผู้มีพระคุณหรือสอนให้รู้จักการให้ทาน การให้อภัย จะเห็นได้ว่าเนื้อหาในใบเขียนซีจะไม่มีการ สั่งสอนหรือแนะนำให้ผู้เสียหายตกไปในทางชั่วเลย นอกจากนี้ใบเขียนซียังแทรกเกร็ดประวัติศาสตร์ วรรณคดี และพุทธประวัติ ดังนั้นอาจถือได้ว่าใบเขียนซีเป็นวรรณกรรมชาวบ้านที่มีคุณค่า ควรแก่การศึกษา เพื่อจะได้ เข้าใจในความคิด หรือความเชื่อของคนในสังคมไทยเพราะเนื้อหาของใบเขียนซี สะท้อนให้เห็นปรัชญา ความคิด และแนวทางของการดำเนินชีวิตที่ดีของคนไทย

5.3. ข้อเสนอแนะ

หากต่อไปในอนาคตจะมีวัดหรือศาลเจ้าใด ต้องการจะเขียนหรือผลิตใบเขียนซีขึ้นมาใหม่ ควรจะเขียน หรือผลิตใบเขียนซีที่มีมาตรฐาน กล่าวคือ ควรคำนึงถึงประโยชน์ที่จะมีต่อคนในสังคมมากที่สุด เช่น สอดแทรกปรัชญาชีวิตที่ดี, ที่แนะนำให้คนตั้งอยู่ในคุณธรรมอันดี สุดท้ายควรจะระมัดระวังในการใช้ภาษา กล่าวคือ ควรใช้คำ สำนวนที่ถูกต้องและสละสลวย เพราะใบเขียนซีถือว่าเป็นวรรณกรรมชาวบ้านอย่างหนึ่ง ที่จะดำรงอยู่ในสังคมไทยต่อไป ดังนั้นหากจะเขียนหรือผลิตใบเขียนซีขึ้นมาใหม่ ควรจะตระหนักในเรื่อง เนื้อหาที่มีประโยชน์ การใช้ภาษา และการใช้อักษรวิธีให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสุข ความ สบายใจแก่ผู้เสียหายเขียนซีและดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์การใช้ภาษาไทยที่ดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรุ่น ต่อไป

บรรณานุกรม

- เกาเฟ่ย พงนานุกรมคำจีน คำไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา, 2535
 ชาติกริต อนันทวาทัน ใบเขียนซี ภาษาและวรรณคดีไทย ฉบับที่ 2 ปีที่ 7 2533
 ประยงค์ อนันทวงศ์ แลหลังจีน กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น, 2525
 ละเอียด ศิลาน้อย (แปล) อัจฉริยะชีวิตวิทยาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2530
 เหล่าซือ (แปลและเรียบเรียง) เจริญเสียงหายมหัศจรรย์ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2530
 胡珍妮 一籤點醒夢中人? — 中國籤詩, 光華, 台北 1995年6期。